herpy

VARANER

Varanus indicus

Varanus indicus är en aktiv, dagaktiv varan på 100-120 cm från kusterna och mangrovesumparna på Moluckerna. Den klättrar, gräver och simmar och kräver ett hemmabyggt terrarium på flera kvadratmeter, mycket värme och en kost av hela bytesdjur. Arten är en given, men krävande varan för den erfarne hållaren.

Familj: Varanidae Engelska: Mangrove Monitor Tidigare namn: *Tupinambis indicus; Varanus guttatus; Varanus cerambonensis* Publicerad 15 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**100-120 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande, marklevande och semiakvatisk**
Biotop	**Regnskog och våtmark**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**250 × 120 × 180 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**28-32 °C**
Värmeplats	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**22-26 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vatten	**Vattendel** djup 45-60 cm
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**2-12 ägg**
Inkubation	**210-240 dagar** vid 26,5-29,5 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus indicus är en smal, långsvansad varan där svansen utgör ungefär 60-65 % av den totala längden. Vuxna djur blir typiskt 100-120 cm inklusive svans, och bara enstaka närmar sig 130 cm. Nos-kloaklängden är inte dokumenterad. Kroppen är mörkgrön till svart med små guldgula fläckar, buken är ljus och utan teckningar, tungan är mörkviolett och nosen är spetsig. Arten tillhör undersläktet *Euprepiosaurus* tillsammans med bland andra *V. jobiensis*, *V. doreanus* och *V. spinulosus*.

Taxonomin har varit i rörelse. Arten beskrevs 1802 som *Tupinambis indicus* och har haft fler än 25 namn. Under många år täckte namnet ett mycket stort bestånd från Moluckerna över Nya Guinea till Salomonöarna och norra Australien, men i dag räknas bara beståndet på Ambon, Seram och grannöarna som den egentliga *V. indicus*, medan bland annat *V. chlorostigma* återupplivades som egen art 2023. Det betyder att djur som säljs som *V. indicus* kan tillhöra nära besläktade arter, och att äldre berättelser om hållning och avel inte alltid handlar om samma art. Namnet *V. cerambonensis* är i dag synonym.

Arten är vaksam och intelligent och använder tungan för att nosa upp byte. Den är en av bara två varaner med saltutsöndrande nässkörtlar, som gör det möjligt att leva i bräckt vatten och äta byten från havet, och den kan fånga fisk på djupt vatten.

Det är ett livslångt åtagande. Ett vuxet djur kräver ett terrarium som motsvarar ett litet rum, många timmars rengöring och skötsel varje vecka och en foderkostnad för hela bytesdjur som över åren blir stor. Djur som har vuxit ur ett litet terrarium är stressade och kan bli svåra att hantera. Arten bör därför bara anskaffas om det finns plats och tid för ett vuxet djur på 15-20 år.

Utbredning och livsmiljö

Varanus indicus lever på Moluckerna i Indonesien: på Ambon, Seram, Buru, Saparua, Haruku och Bandaöarna. Det är den snäva avgränsningen enligt den senaste taxonomin. Äldre uppgifter låter arten leva betydligt vidare, från Nya Guinea och Salomonöarna till norra Australien, men de djuren tillhör sannolikt andra arter i samma grupp.

Djur från artgruppen har dessutom förts in till flera öar i Stilla havet, bland annat Marshallöarna. Införda bestånd visas inte på kartan. Förekomst på Sulawesi är inte bekräftad.

> **Naturlig utbredning:** Indonesien.

LIVSMILJÖ

Arten lever i fuktig låglandsskog nära kusten, i mangrove och längs floder och sjöar. Den är främst landlevande, men går gärna ut i bräckt vatten och är en skicklig simmare. Den är dagaktiv och tillbringar mycket av tiden på marken, där den jagar, men klättrar också i träd, både för att sova och för att jaga.

Klimatet är varmt och fuktigt hela året. I naturen äter arten nästan allt som den kan övermanna: ägg från kräldjur och fåglar, krabbor, blötdjur, insekter, små däggdjur, mindre ödlor, fisk och as. I vissa områden tar den också krokodilungar.

Skötsel

TERRARIET

Varanus indicus kräver som vuxen ett stort, hemmabyggt terrarium eller ett helt rum. Ett minimum för ett djur är 250 × 120 × 180 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. Färdiga terrarier i handeln är för små. Ungarna kan börja i ett mindre terrarium, men de växer snabbt, och det är klokast att planera det stora terrariet från början, så att djuret inte behöver flyttas flera gånger.

Bottnen ska vara djup: 15-30 cm av en blandning av jord, sand och kokosmull eller cypressflis, som kan hållas fuktig så att djuret kan gräva. Sätt in stabila klättergrenar och hyllor på flera höjder, och gör många gömställen på golvet och högre upp i terrariet. Minst en tredjedel av golvytan bör vara en vattendel som är minst 45-60 cm djup, så att djuret kan simma. Vattnet ska bytas ofta, eftersom djuret ofta tömmer tarmen i det.

Luckor och lampor ska vara säkra. Värmekällor ska skärmas av, så att djuret inte kan bränna sig på dem. Ventilationen ska vara god, även om luftfuktigheten är hög.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

TEMPERATUR

Arten behöver en stor temperaturgradient. Bakgrundstemperaturen på dagen ska vara 28-32 °C, och solplatsen ska vara markant varmare. Uppgifterna för solplatsen varierar från omkring 35 till 49 °C, mätt som yttemperatur med en IR-termometer, och omkring 40-45 °C är ett rimligt mål. Det ska också finnas en sval zon, så att djuret kan välja själv. På natten får temperaturen sjunka till 22-26 °C.

Använd flera kraftiga värmelampor eller en kombinationslampa, och placera solplatsen så högt upp att djuret kan sola sig i full längd. Håll ögonen på djurets beteende. Ett djur som ligger på solplatsen hela dagen är för kallt, och ett djur som gapar och undviker värmen är för varmt.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 60-80 %, vilket är lätt att uppnå med en stor vattendel, fuktig botten och daglig sprayning. Låt bottenytan torka upp lite mellan sprayningarna, så att den inte blir sur. En blöt och stillastående miljö ger hud- och luftvägsproblem, så glöm inte ventilationen.

Djuret ska alltid ha tillgång till färskt dricksvatten, och vattnet ska bytas ofta.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Arten simmar mycket och tömmer ofta tarmen i vattnet. En vattendel på minst en tredjedel av golvet och 45-60 cm djup är ett rimligt minimum. Byt 25-50 % av vattnet varje vecka eller oftare, och rengör vattnet helt om det blir smutsigt.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och behöver UVB. Använd kraftiga T5-rör i Ferguson-zon 3, eventuellt kombinerade med en kvicksilverlampa som ger både värme och UV. Byt rören var 6:e-12:e månad, även om de fortfarande lyser. UVB-källan ska sitta över solplatsen och inte bakom glas eller plast. Direkt solljus är en fördel när vädret tillåter och terrariet är säkrat mot rymning och rovdjur.

Styr ljuset med en timer, så att dagen motsvarar tropikernas, omkring 12 timmar. Natten ska vara mörk.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Varanus indicus är köttätare och ska få hela bytesdjur. Bra fodertyper är hel fisk, räkor eller kräftor, möss och små råttor, hela kycklingar eller vaktlar och större insekter som gräshoppor och kackerlackor. Hårdkokta ägg kan ges ibland. Huvudföda av gnagare ger lätt övervikt och fettlever, så ge gnagare som en del av kosten, inte som hela kosten. Färdigfoder på burk kan användas som komplement, men burkmat för hundar och katter innehåller för mycket protein och för lite mineraler.

Unga och halvvuxna djur under 18 månader matas varje eller varannan dag, vuxna var 2:a-4:e dag efter djurets kroppsform. Bytet ska inte vara bredare än djurets huvud. Pudra insekter och fisk med kalk, och ge ett multivitaminpreparat en gång i veckan. Använd en tång vid utfodring för att undvika bett, och ge inte mer än djuret kan äta på en gång.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är vaksam och kan bli tam om den hanteras lugnt och regelbundet som ung. Uppfödda djur blir oftast lugna, medan vildfångade djur ofta förblir försvarsberedda. Den visar först flykt, sedan uppblåsning av kropp och strupe, gapande mun och fräsande och till sist svansslag, bett och klor. Klorna är vassa, och svansen kan slå hårt. Ett bett från ett vuxet djur kan ge djupa sår, så använd handskar och ett lugnt tempo.

Stöd hela kroppen när du lyfter, och ta aldrig tag i enbart svansen. Arten kan vara oförutsägbar vid utfodring, hudömsning och sjukdom. Håll passen korta, och undvik att hantera djuret precis efter utfodring. Rädda djur tömmer ofta tarmen på den som håller dem.

Alla varaner kan bära på salmonella, så tvätta händerna noga efter all kontakt med djuret, terrariet och vattnet, och låt inte djuret gå fritt på köksbänkar. Arten hålls enskilt eller parvis. Hanarna slåss, och två hanar kan inte hållas tillsammans.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsskillnader syns inte tydligt hos unga djur. Hanarna blir större än honorna. Säker könsbestämning av unga djur kräver erfarenhet eller en veterinär med erfarenhet av kräldjur. Tidpunkten för könsmognad är inte dokumenterad. Djuret bör vara fullvuxet och i god hull innan man försöker föda upp på det.

PARNING

Varaner lever solitärt och bör bara sättas ihop för parning. Hanarna kämpar om honorna. Vid parningen gnider hanen hakan mot honans huvud, och paret roterar långsamt. Pauser där djuren hålls åtskilda i fyra veckor till tre månader kan hjälpa till att synkronisera dem. Det är rekommendationer för varaner i allmänhet, och det finns inget dokumenterat avelsprotokoll för arten. Honan kan bli stressad och skadad, så håll ögonen på djuren och skilj dem åt om det blir allvarligt oroligt. Hanen bör tas ut efter parningen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 2-12 avlånga, vita ägg på 4-5 cm. Antalet kullar per år är inte dokumenterat. För de flesta varaner går det fyra till åtta veckor från parning till äggläggning. Honan prövar ofta flera platser innan hon lägger, och många varaner slutar äta dagarna innan.

Ge honan en äggläggningslåda med fuktigt, löst substrat som hon kan ta sig ner i uppifrån, och som är mörk. Lådan ska vara så stor att hon kan vända sig. Efter äggläggningen är honan utmattad och ska få gott om föda. Sök veterinär om hon gräver länge och sedan slutar helt utan att lägga.

INKUBATION

Äggen ska tas ut ur terrariet direkt, eftersom vuxna varaner äter ägg. De får inte vändas: markera ovansidan med blyerts och lägg dem i en låda med vermikulit eller perlit blandad med lika mycket vatten, räknat i vikt. Inkubationstemperaturen är 26,5-29,5 °C och luftfuktigheten 80-90 %. Siffrorna är lånade från allmänna anvisningar för varaner och inte uppmätta specifikt för arten.

Kläckningen sker efter omkring sju till åtta månader. Öppna inte ägg som är försenade om de fortfarande ser friska ut. Om ett ägg svettas kan man försiktigt göra ett litet snitt i toppen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Den första kända aveln i fångenskap lyckades 1993, då under den breda artavgränsningen. Ungarna lever på gulan de första dagarna och ska sedan erbjudas små insekter som kackerlackor och syrsor, pudrade med kalk och vitaminer. Håll dem i ett litet, överskådligt terrarium med gömställen där fodret inte kan gömma sig, och med en låg vattenskål. Se till att alla äter, och ta bort dominerande djur om de håller de andra borta från maten. När de växer ska de flyttas till större och större terrarier.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Hälsa och vanliga misstag

Varanus indicus är robust när temperatur, ljus och kost är i ordning. Typiska problem är:

- Fetma och fettlever av för mycket gnagarfoder och för lite rörelse.
- Benskörhet och tillväxtfel av för lite kalk, D3-vitamin och UVB.
- Parasiter hos vildfångade djur. Ta ett träckprov och låt en veterinär ormkurbehandla djuret innan det släpps in i ett terrarium med andra djur.
- Stress och skador av för små terrarier och dålig hantering. Djur som upprepade gånger springer in i glaset kan få nosskador.
- Dålig hudömsning om luftfuktigheten är för låg. Ett ljummet bad på 15-30 minuter löser upp rester. Unga djur ömsar hud med några veckors mellanrum, vuxna var fjärde till åttonde vecka.
- Luftvägs- och hudinfektioner i en blöt och stillastående miljö.

I handeln har arten länge varit vildfångad, men uppfödning har blivit vanligare. Uppfödda djur är lugnare och friskare än vildfångade. Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret går ner i vikt, tappar aptiten eller verkar slö.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.